

PROPRIETAR-DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TARNAVA MICĂ

INSERATE

conform regulamen. de a-
plicare a tarifului comer-
cial, categoria V.

Unirea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foile înscrise în Registrul de
Publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2-1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 250 Lei
Pe 6 luni . . . 150 Le
Pentru străinătate 750 Le**Foile bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă**

La fântâna lui Iacob

(+). Fiul lui Dumnezeu a trecut prin lume făcând bine. Fiecare cuvânt, fiecare pas, fiecare gest de-a lui a fost o binecuvântare. Nu i-a scăpat un prilej pe care să nu-l fi folosit spre înălțarea sufletească a celor cari au avut fericirea să-l întâlnească și s'au apropiat de El cu inimă primitoare de învățătură bună și de har. Clipele petrecute la fântâna lui Iacob cu femeia samarineancă au rămas să facă prin veacuri dovada acestui dumnezeesc adevăr. Și cât de bogate în învățăminte mărețe și sfinte sunt acele clipe! —

1. Mântuitorul ședea la fântâna împrejmuită de copaci umbroși, ostenit fiind de calea făcută prin arșița zilei. — Hristos Domnul nu s'a cruțat. Grija lui de căpetenie a fost în toată vremea să facă voia Tatălui, să vestească adevărul și să lucreze mântuirea sufletelor. În slujba acestui gând și-a pus toate puterile și a făcut toate eforturile câte au fost cu putință. — Apostolia și comoditatea nu încap laolaltă. Niciodată nu vor fi slugi vrednice ale Răstignitului cel cari își țin la adăpost scumpa-le făptură și de ploaie, și de vânt, și de ger și de dogoreala soarelui, și de praf și de noroaiele drumurilor nepietruite.

2. Dă-mi să beau, zice Fiul lui Dumnezeu către Samarineancă. Sămănătorul de steleca unul din Treimea a toate ziditoare ce era, se smerește cerând apă de beut dela zidirea sa. Pentru că asta era calea pe care se putea apropia de inima acestei oițe rătăcite, căreia avea să-i facă atâta bine. — Tipurile înfurmurate îndepărtează, nu atrag. Nu scoțându-ți mereu în relief eventuala viță de seamă din care te tragi, ori conturând până la mojieci anumite calități reale, ori imagine, privindu-ți partea animalică — fizicul — sau bagajul de cunoștințe și numărul de isbânzi mai mult ori mai puțin duhovnicești, vei câștiga pe semenii tăi pentru o idee superioară, pe păstoriții tăi pentru evanghelie, ci smerindu-te până a te face tuturor toate. Delicateța, nu colțoșenia și brutalitatea, caracterizează pe apostoli. În suflete nu se intră cu bocancii.

3. La fântâna dintre Ebal și Garizim, în acel ceas de amiază, Nazarineanul n'are mulțime mare de popor să-l asculte. Tot „publicul“ îl formează o singură persoană: Samarineanca. Și totuși, ce admirabilă cuvântare de învățătură nu-i smulge din suflet Păstorului păstorilor această singură persoană! — Vestirea adevărului nu-i „producție“ teatrală. Nu-i a se face numai pentru sale pline, pentru biserici țixite. Cuvântul mântuirii se rostostește pentru mulți și pentru puțini; în cadre sărbătorești, de slujbă sfântă, în lăcașul de închinare obștească, și pe uliță, în drum spre târg, la lucrul câmpului, la masă, cu prilejul unei plimbări: cu vreme și fără vreme.

În așteptarea dreptății

— Adresa frunțașilor noștri din Capitală către Conducătorul Statului —

S'a împlinit o lună dela marea manifestație națională din București, dela care Biserica noastră a lipsit fără voia ei. Am cerut explicații pentru această jignire, care nu a fost nici într'un fel utilă cauzei românești. Am așteptat reparații. Nu le-am primit. Ceeace am putut afla pe cale particulară nu este câtuși de puțin mulțumitor. Dimpotrivă. A trebuit să constatăm că neînviata Bisericii noastre la adunarea de organizare a spiritualității românești în vederea noii așezări a țării n'a fost o simplă omisiune fără voie sau o regretabilă scăpare din vedere. Conducătorii noștri bisericești din Capitală, aflând de proiectata adunare, cu două zile înainte au făcut toate străduințele pe la ministerele și autoritățile competente pentru a se asigura și participarea noastră. Fără rezultat însă. — Repetăm: nu știm cui se datorește regretabila lucrătură. Cert este însă că ea este profund dăunătoare cauzei românești. Atât acasă, cât și dincolo de hotare. — Tocmai de aceea, stăruim în cererea noastră dintâi: să ni se dea lămuriri și să se facă reparațiile cuvenite. Așa cer interesele naționale. Până atunci, ne simțim datori să publicăm adresa, pe cât de demnă pe atât de românească, pe care au trimis-o frunțașii noștri mireni din București dlui mareșal Ion Antonescu în această chestiune. Ea tălmăcește desăvârșit sentimentele noastre ale tuturor și nu putem decât să ne felicităm pentru felul cum mireni noștri din Capitală își înțeleg rolul de pionieri ai credinței în cel dintâi oraș al țării. — Iată textul:

Domnule Mareșal,

Biserica Română Unită din Transilvania stă de peste 200 de ani în rândul întâiu al

4. Ucenicii, venind din Sichem, se mirau că graia cu muiera. Dar nimenea nu și-a spus în cuvinte mirarea. Despre sfințenia Măestrului lor n'aveau nici o îndoială. Doar lui Iuda Vanzătorul de-i va fi trecut prin minte vre-un gând întunecat. — La evrei femeia nu se bucura de ceva cinste deosebită. Predania ovreiască era categorică: Mai bine scrum să se aleagă de cuvintele Legii, decât să fie lămurite pentru capete de muieri. Hristos însă se ridică peste această judecată strîmță și strîmbă. El respectă și ceeace în ochii cărturarilor și fariseilor era nesocotit, ori chiar disprețuit. — Nimic mai urt și mai respingător decât slujbașul cu preferințe pronunțate față de unul ori altul mai înstărit, mai bine îmbrăcat, mai cu vino încoace, când datorința lui e să fie al tuturor. Și cu atât mai de osândit și vrednic de a fi alungat dela jertfelnicul Legii Noue e preotul care vadește afecțiune deosebită față de norocoșii vieții, în același timp înconjurând pe cei bătuți cumva de soarte. Cum se aude, uneori. Și despre care lucru nu s'ar povesti, dacă n'ar fi tristă realitate când și când. Ici și colo. La cateheză și la casa parohială.

luptelor de afirmare și desrobire ale neamului românesc.

Istoria a consacrat în lupta noastră națională ardeleană ca pe cel dintâiu exponent și martir, cu largi orizonturi și îndrăzneță viziune națională și politică, pe Episcopul român unit Inocențiu Micu Klein. În fața împilării sufletești, politice și materiale a neamului său, el s'a ridicat fără frică și fără șovăire luptând, suferind și murind pentru apărarea neamului său. Strădaniile lui au îmbrățișat pe toți, nefăcând în cele ale neamului nici-o deosebire între ortodocși și uniți.

Cu 150 de ani în urmă — în 1792 — Episcopii: Gherasim Adamovici ortodox și Ioan Bob unit, în frățescă solidaritate, prezintă Împăratului Leopold II revendicările românilor cuprinse în „Supplex Libellus Valachorum“, care a rămas temelie tuturor luptelor noastre politice pentru libertate, egalitate și dreptate națională până la mântuitorul act al Unirii. De atunci și până la actul Unirii solidaritatea națională a rămas nesdruncinată și, în fruntea tuturor luptelor, a tuturor secțiunilor politice ale românilor din Ardeal, cele două Biserici naționale s'au înfățișat în cea mai desăvârșită armonie.

Adunarea Națională dela Blaj în anul 1848 a fost prezidată de Episcopii Andrei Șaguna, ortodox și Ion Lemeny, unit.

Mărețul act al Unirii dela Alba-Iulia, în 1918, a fost prezidat, alături de cei mai calificați frunțași mireni, și de Episcopii celor două Biserici naționale.

După Unire, Constituția din 1923, a așezat Biserica Română Unită ca Biserică națională, alături de sora ei mai mare Biserica Română Ortodoxă, consacrandu-i astfel rosturile naționale din trecut și recunoscându-i misiunea de viitor. Această situațiune s'a menținut și în Constituția din 1938.

Niciodată dela Unirea din 1918 încoace un om de Stat român nu a conceput înlăturarea Bisericii române unite dela îndeplinirea rolului ei național și dela participarea efectivă la toate marile acte de Stat.

Nici nu s'ar fi putut concepe o altă atitudine față de Biserica română unită care, în pregătirea și afirmarea conștiinței naționale până în 1918, și-a avut partea de glorie necontestată.

Cum s'ar fi putut uita că școalele Bisericii române unite, alături de cele ale Bisericii ortodoxe, au trezit conștiința națională a românilor din Ardeal și au făcut toată educația națională și patriotică a Ardelenilor? Cine ar putea contesta rolul covârșitor

al luptătorilor preoți și mireni, eșiți din sânul acestei Biserici naționale, în creierea, întărirea și conducerea rezistenței și a luptei naționale a neamului românesc de peste Carpați?

Numele lui: Samuil Micu Klein, Gheorghe Șincai, Petru Maior, Ion Maiorescu (Trifu), Aron Florian, Alexandru Papiu Ilarian, Timotei Cipariu, Vasile Maniu, Simion Bărnuțiu, Gheorghe Barițiu, Andrei Mureșanu, Iacob Mureșanu, Ion Micu Moldovanu, Baron David Urs de Margina, Gheorghe Coșbuc, Augustin Bunea, Dr. Ion Rațiu, Gheorghe Pop de Băsești, Părintele Vasile Lucaciu, Dr. Teodor Mihali, Iuliu Coroianu, Gherasim Domide, Dr. G. Tripon și câți alții care-și dorm somnul de veci sub glia românească a Transilvaniei, sunt înscrise cu litere nepieritoare în cartea neamului și vor arăta generațiilor de urmași vrednicia de totdeauna a Bisericii române unite în toate luptele, suferințele, sacrificiile și biruințele neamului românesc.

Cu atât mai mare este durerea noastră în fața faptului nejustificat și de necrezut, că Biserica noastră a fost înlăturată de la participarea la Adunarea Bisericii și Școlii românești, care a avut loc în ziua de 19 Martie 1942 și care s'a transformat într'o grandioasă manifestare națională de credință și de afirmare a drepturilor românești de totdeauna.

Biserica Română Unită nu a fost învinsă la acest act mare al neamului.

Durerea și nedumerirea noastră este cu atât mai mare, cu cât din cei 1.400.000 români ce au rămas în teritoriul vremelnic pierdut, majoritatea covârșitoare, cu un număr de peste 1.000.000, îl formează credincioșii Bisericii române unite[...]

Ei vor fi îndurerăți și frământați de grele nedumeriri că, la *discursul de bărbătească și românească mândrie a D-lui Profesor Mihail Antonescu, Vice-Președinte al Consiliului de Miniștri, nu s'a putut alătura și glasul Bisericii din care fac parte și a școlii care i-a crescut.*

Domnule Mareșal,

Lupta pentru reintregirea țării care imperativ ca să fie purtată într'o desevărsită unitate și solidaritate. Ori, unitatea aceasta și unanimitatea voinței naționale nu poate fi concepută fără Biserica română unită și fără credincioșii ei.

Absența Bisericii române unite de la marea manifestație națională din 19 Martie 1942, nevoită și nedorită de ea, poate fi interpretată cu rea credință de dușmanii României, în special de Ungaria, ca o lipsă de unitate, ca semn de desbinare în sânul Națiunii Române într'o chestiune vitală în care nu există și nu poate să fie nici-o deosebire de credință și voință între fiii acestei țări.

De aceea subsemnații în numele Bisericii române unite, reprezentând organizațiile bisericesti și școlare din capitală, vă arătam și pe această cale totală și desevărsită noastră adeziune la mărturisirea de credință națională a Adunării din 19 Martie 1942.

Mărturisim sus și tare credința noastră în unitatea totală a neamului românesc și în reintregirea hotărârilor sale, — în așezarea românismului în drepturile lui firești și imprescriptibile. — Mărturisim că făcând zid în jurul Regelui și Conducătorului, suntem hotărâți a lupta și a muri pentru desrobirea românilor subjugăți, pentru refacerea pe veci a României Mari pe întreg teritoriul plaiurilor Daciei-Traiane.

Biserica română unită, ca și în trecut, tot astfel și astăzi și în viitor, își va face datoria față de neam și țară în frățească înțelegere cu Biserica ortodoxă, cu orice jertfă, atât în bine cât și în rău.

Când Vă aducem la cunoștință această mărturisire de credință a Bisericii române unită, Vă rugăm Domnule Mareșal să binevoiți a lua măsurile ce veți crede de cuviință ca în viitor să nu se mai producă jigniri și omisiuni ca cea de la 19 Martie 1942, profund dăunătoare intereselor superioare și unității de voință și acțiune ale Neamului.

Vrem educație integrală

Nu numai în școlile secundare ci și în cele superioare

Se știe din istoria educației, că după multe experimente și păreri, în cea mai importantă chestiune morală, socială și intelectuală: a educației nădejdi viitorului, a tineretului, cercurile competente s'au oprit la principiul, că educația trebuie să fie integrală, dacă vrea să fie folositoare omenimei, națiunii, familiei și individului.

Lumea românească de mult este alarmată, că nu suntem pe calea cea bună. Societatea în general, societatea românească în special, prezintă simptome îngrijorătoare. Suntem pe panta cea rea. Se caută salvarea. De mult se bate clopotul într'o dungă. S'au scris în „Curentul” și în alte jurnale expuneri, în cadrul atâtor „anchete”, de către miniștri, foști miniștri, profesori, generali, inspectori... Chiar și de către Patriarhul României. Toți constată, că: 1. scopul primordială al școlii nu este înmagazinarea de cunoștințe, ci înobilarea sufletului, formarea caracterului moral; 2. să ne stabilim la o directivă bine chibzuită, să nu schimbăm atât de des programele analitice în școlile secundare; 3. să nu lăsăm tinerii universitari fără educație religioasă-morală, cum a fost până acum.

Fratele Părinte Octavian Popa, în numărul ultim al „Unirii”, exclamă: „Alta ne educație!” Eu, care la timpul său mi-am expus și eu părerea, în cadrul unei anchete, în „Curentul”, merg mai departe și exclam: *Să dăm educație integrală copiilor și tineretului nostru! Deci și religioasă! Până acum nu am dat-o.*

Dl Mihail Șerban, când era subsecretar de stat la Ministerul agriculturii și domeniilor, a constatat cu durere, deschizând cursurile facultății de agricultură din București, că trebuie să se facă ceva pentru educația religioasă în școlile superioare.

FOIȚA „UNIRII”

GTITORUL

— Inochentie Micu-Klein —

Neamul, — mocnea prin a veacului ceață,
Cu inima — jar și cenușe —
Dornic visând la o altă viață
Străină de lanț și cătușe!

Dorul lui însă pe cine să-l prindă
În mreja-i de lacrimi și aur?
Cine să 'ncerce făclii să aprindă,
Sub ochii sticloși de balaur?

Cine să-i crească lui visul de pară,
Ca doina iar liber să-și cânte
— Neamul întreg, într'o liberă țară
Ce încă-i cu spadele frânte?

Blând și senin — pe sub zodii bolnave,
Mult așteptatul venise
Și poposi între două Târnavi
În băț, cu o traistă de vise!

Zările toate-l sorbeau cu privirea,
— Cu haină de azur se 'mbrăcară —
Și din iobag în iobag sbură știrea:
„Vlădica-i în Blaj de aseară!”

Taumaturgic, — mai limpezi-s ochii,
Și frunțile iar se ridică
Astăzi în țara atavicelei Dochii
Noul zări de smarald se despică!

Magul arată, și pluguri brăzdează
Hotar pentru noua cetate
Soarele însuși pe Cer arborează
Stindard ce prin veacuri străbate!

Însă prin neguri, reci, ochi de aspidă
Pândesc cu lumini de jericic,
Ceasul prielnic ca 'n ghiare să-l prindă
Pe Vlahul acesta fanatic!

Lațul se-aruncă, — și-a lui sălnicie
Tărăște păstorul din turmă
Viața legându-i de-o grea pribegie
Până în ceasul din urmă.

Frânt, de nostalgicu-i vis într'o țară
Azi, geme un ctitor sub piatră;
Geme, că-l doare cum spadă barbară
E 'nfiptă 'n a neamului vatră!

Petre Anca

Temei de școală nouă

— Convorbiri pedagogice —

Dl inspector: — Care este metoda școlii de experimentare?

Eu: — În rezumat: Elevul își alege din program subiectul de studiat, face cercetări, caută să exprime studiul și să-l desvolte în comun.

Dl inspector: — Subiectele se schimbă de la o zi la alta. Care este materia comună, care le unește?

Eu: — Prin diversitatea subiectelor susținem treaz interesul, deșteptăm curiozitatea.

Fiecare subiect este tratat în chipul unei monografii, la care își aduce contribuția sa: istoria, geografia, gospodăria, aritmetica, chimia, igiena etc., științe care lămuresc subiectele și desleagă problemele de viață ce se nasc și se leagă de fiecare subiect.

Când alăturăm subiectele noastre, d. ex. *cartoful și calul*, noi le găsim fondul comun, fiindcă noi avem un izvor comun de culegere și de inspirație pentru cercetări, care e *mediul*. Mediul natural asociază pe cartof de cal, deoarece cartoful se pune pe brazda trasă cu un străvechiu instrument pentru pieptul unui cal. În mediul natural și planta și animalul sunt conduși de geniul omenesc ca să satisfacă trebuințele vieții: hrana, căldura, munca.

Cred că în ce privește materia comună care cimentează diferitele activități, școala tradițională rămâne mult în urma noastră.

Dl inspector: — Elevii lucrează singuri, și ar trebui să lucreze în comunitate.

Eu: — Cred, că am îmbinat destul de bine individualul cu socialul. La alegerea subiectului, la observare, la exprimare preponderază individualul cu caracteristica personalității fiecăruia, însă la al patrulea moment psihologic al metodei noastre, care e dezvoltarea, la care se face *reflexiunea în comun*, sunt valorizate toate predispozițiile sociale.

Dl inspector: — Momentele psihologice sunt aceleași cu treptele herbartiene numai

oare. Otfarea dânsului nu a fost auzită, și sunt 4 ani de-atunci. Oarș se va auzi cuvântul „Unirii” dela Blaj, până la cei ce dispun și hotărăsc în cauză?!...

Diavolul s'a băgat profesor de morală, în lumea întreagă — nu numai la noi, în România. Și omenirea l-a primit. Iată cauza adevărată a falimentului moral, în general și a defectuoșității educației tineretului în special — în toate țările, inclusiv la noi în România!

Lăpădarea de Satana; respingerea lui; situarea educației tineretului și a aranjamentului social al omeniei pe bază demorală creștină integrală, fără concesiuni în favorul părții animalice din om, a pasiunilor rele: Iată salvarea! Unica salvare! În special, pentru noi Români. Să nu rămânem la considerațiuni generale, la teorii! Să procedăm la fapte! Cine voiește ajungerea scopului, trebuie să voiască și mijloacele!

Din parte-mi, am urmat arsurii setei mele sufletești și, în Septembrie a anului 1940, am propus un program analitic de educație religioasă-morală pentru studențimea dela școlile române superioare, împărțit pe 30—36 ore anual, obligatoare pentru studenții dela toate facultățile, de cele două confesiuni române, fiecare confesiune separat. Mi-am luat voie a-l expune în o scrisoare adresată P. S. Sale Episcopului Dr. Vasile Aftenie, pe atunci nou numit episcop la București, rugându-l să desbată chestiunea cu P. Sfinții Arhiepiscopului ortodocși și cu ministrul țării.

În acel program ceream: 1. Fiecare student român să fie obligat a asista la conferințele religioase de fiecare săptămână. Fără dovada acestei asistări, să nu fie admis la examene. 2. În fiecare Duminică și sărbătoare să asiste la serviciul liturghiei. Absențele nemotivate să fie cumva, cu blândețe, sancționate. 3. Exerciții spirituale anuale de 3 zile, spovediri și cuminecări dese, fără constrângere, însă

oricând ar avea dispoziție sufletească, oricare student. 4. Conferențieri stabili, sau recrutați pe rând, din canonicii eparhiilor gr.-catolice și din consilierii eparhiali ortodocși, din profesorii de religie pensionari, din spirituali recunoscuți, ca părinții.

Suntem convinși cu toții că nu ajung constatările platonice și teoriile. Trebuie dispoziții pozitive. Fapte.

Că planul meu analitic expus va fi fost răsplătit cu un zimbet, cu care se răsplătește o naivitate?! Că a fost încercat să se facă ceva în cauză și nu s'a isbutit?! Nu știu. Nu am fost învrednicit de un răspuns. Nici cel puțin indirect și cât de discret...

Fapt e, că stăm rău. Fapt e, că lumea și, în special, lumea românească este alarmată, îngrijorată. Ne alarmăm, ne căinăm. Dar nu procedăm la fapte. Cine poartă vina?!

Sfântul Pavel ne poruncește: „Stai asupra, îndeamnă: cu vreme și fără vreme.”

Cutez a cere să fim informați: *Cine poartă vina, că totuși stagnăm și nu punem nimica în lucrare, în practică, după atâtea dezaastre, după atâtea căinări și expuneri teoretice: Neintervenția noastră înțeleaptă?*) ori recalcitranta Ministerelor și în general a laicilor noștri?!*

Amânarea chestiunii, fără acțiune concretă, și pe mai departe, e păcat, și primejdie națională!!

Cornel B. Andrea

De dragul sufletelor. Vremile sunt rele și cu năcașuri și întunecări multe. Mai rășbat însă și printre nouri raze de soare. Biserica e cea dintâiu care are de grijă să aducă mângâiere celor copleșiți de amărăciuni. Căi pe cari să se apropie de suflete are ea mai multe. Între acestea sunt și sfintele misiuni populare, pe cari le-am încrestat și noi. Și avem și acum de încrestat câteva despre cari am primit de curând știre.

*) Știm precis, că din partea Bisericii noastre s'au făcut intervenții repetate în acest senz. — N. R.

Așa aflăm că P. Iosif Bal, bazilian dela Obreja, în zilele de 15-22 Martie a ținut sfinte misiuni în Făgăraș (22 cuvântări), unde s'au apropiat de SS. Taine 750 de persoane și s'a reorganizat și Congregația Mariană, primindu-se solemn 90 de membre. La ascultarea spovedaniilor au dat ajutor frații în Hristos: Gh. Ivan, M. Brumboiu, Ciobanu și Tonceanu. — La Racovița Sibiului acelaș a săvârșit apostolie la fel în zilele de 23-27 Martie (14 cuvântări). Impărtașanii: 540. S'a reorganizat și aci Congregația Mariană, primindu-se 50 membre. Au dat ajutor la spovedit: Păr. Costea și Florian. — Tot Cuv. Sa Iosif Bal a ținut sfinte misiuni populare la Juriul de Câmpie din 28 Martie până în 4 Aprilie c., rostind 19 cuvântări. S'au spovedit și cuminecat 700 de inși și au fost primite în Congregația Mariană 40 de membre. La ascultarea mărturisirilor a dat ajutor și preotul local păr. Porime.

Din 19 până în 24 Aprilie c. P. Vasile Dardai, ieromonah dela Obreja, a săvârșit apostolie misionară în Năoiu, unde s'a înregistrat 420 spovedanii și cuminecări. Pentru orfanii dela Obreja aci s'a primit suma de 30.625 Lei. Doi frați: Grigore și Iosif Buzău, tineri plugari amândoi (unul de 18 ani altul de 20) au dăruit câte 10.000 Lei, zi: (zece-mii Lei, fiecare, — un gest creștinesc din cale afară mișcător. — Lăudat să fie Domnul pentru toate.

Eroismul în concepția lui Emerson

Ralph Waldo Emerson (1803-1882) a fost unul dintre cei mai de seamă gânditori americani ai secolului trecut. Criticul Eax Förster în „English Authors”, 8th edition, Hamburg 1928, la pag. 205, nu se sfiște să-l numească: — „the most potent intellectual force of the New-World” (cea mai puternică forță intelectuală a Lumii Noi).

Din scrierile sale se desprinde un optimism robust și se evidențiază o puternică simțire etică. A luptat fără preget împotriva

numele le deosebește și aveți tot o școală tradițională.

Eu: — Dacă ar fi așa școala tradițională, m'aș bucura. În realitate noi avem altă orientare. Noi avem orientarea, nu către materiile ce trebuie parcurse, ci către copilul, care trebuie dezvoltat la puterile lui înăscute. În consecință, la noi copilul însuș trece prin momentele psihologice, pe când la școala tradițională învățătorul și profesorul se supun pe sine treptelor formale.

Di inspector: — Asta e tot una.

Eu: — Cred că este o deosebire. La noi copilul este acela, care lucrează, pe când la treptele herbartiene, poate Herbart, nu le-ar recunoaște, copilul stă în bancă, este atent la ce i-se spune și răspunde când este întrebă.

Di inspector: — La școala de experimentare, învățătorul ce rol are?

Eu: — După ce elevul își alege subiectul, și deschide o carte, îl conduce la o colecție, îl îndrumă la un articol special, îi dă în mână un album, îl îndeamnă la experiențe, îi inspiră probleme. Trece dela elev la elev, căci ei sunt obișnuiți să între la ce li-se pare nelămurit. Învățătorul conduce convorbirea, pune ordine la întrebările elevilor, are grija să meargă discuția spre țelurile educației, dă directive pentru lucrul manual. Învățătorul nu mai e un magistru, el e un camarad.

Di inspector: — Asta e tot școala cărții.

Eu: — Nu ne ferim de cărți; în ele e

depusă experiența de milenii a omenirii. Copilăria ar trebui să țină una mie de ani pentru ca copilul singur să străbată civilizația din epocă în epocă. Un mijloc de străbateră în scurt timp, între altele, e cartea. Școala tradițională de aceea e școala cărții, fiindcă memorează cartea; noi cu ajutorul cărții facem cercetări. Cu acelaș instrument noi știm să lucrăm altfel, pentru ca elevul, și cu el neamul, să aibă un destin mai bun.

Di inspector: — Ați realizat școala practică?

Eu: — Am făcut deosebire între practic și util. Se crede, că abandonând lecția: *atributul* dela gramatică, și introducând lecția: *grebla* la lucrul manual, am realizat școala practică. O școală, care înlătură abstracțiunile, devine școală practică. Copilul răspunde: Cănele are mirosul ager. E o abstracțiune. Nu evocă nimic, nu pune în funcțiune nici-o putere sufletească. Când, însă, copilul a intrat într'un mediu educativ astfel organizat, încât dela sine se întreabă, de ce găsește cănele urma iepurelui, atunci observarea lui, judecata lui caută să dea un răspuns odihnitor.

Copilul, la atelierul școlii e bine să confecționeze o perie, o săniuță, un cârpător, un dârg, lucruri utile în casă, însă munca lui nu e privită din punct de vedere utilitar, trupul lui încă nu e încheiat pentru munca brută. La lucrul manual noi adastăm manifestări de aptitudini, la lucrul manual copilul compară,

măsură, calculează, gândește, aceasta e partea educativă a muncii fizice. În acest înțeles nu avem o școală utilitară, însă am realizat o școală practică.

Di inspector: — Copiii lucră independent?

Eu: — Ei își aleg independent studiul, independent observă materialul didactic, asemenea obiectul din natură. Independent urmează toate formele de exprimare, dând extensiune și și amplare acolo unde personalitatea se desăvârșește. Independența e rezultanta satisfacerii obligațiilor, de-a studia și de a-și da seamă de munca depusă.

Au fost experimenterii, care au exagerat independența, și au rămas suspendați în aer, le-a fugit terenul de sub picioare, fiindcă n'au ținut la o evoluție, la o transformare și și-au ales calea fără legătura cu trecutul.

Di inspector: — Ți-ai lua răspunderea pentru lățirea și aplicarea ideilor?

Eu: — Cu punerea capului.

Di inspector: — Cum ți-ai recruta oamenii?

Eu: — Aș înființa în fiecare județ câte 3 școli de experimentare. Aș aduce la ele colegi însuflețiți în calitate de stagiați. Școlile normale nu pot pregăti oamenii, fiindcă ele pe deoparte se ocupă cu lucruri definitive, pe de alta școala lor de aplicație nu e la centru ca la școala de experimentare; e numai o anexă.

Toma Cocșiu

